

LAUSUNTO

Valtioneuvoston selonteko kansallisesta energia- ja ilmastostrategiasta vuoteen 2030

Paikallisvoima ry kiittää mahdollisuudesta antaa lausunto. Kiinnitämme huomiota seuraaviin neljään asiakokonaisuuteen.

1. Sähköliikenteen vaatima infrastruktuuri

Valtioneuvoston selonteossa todetaan:

S. 52: ”Tavoitteena on, että Suomessa olisi vuonna 2030 yhteensä vähintään 250 000 sähkökäyttöistä autoa (täyssähköautot, vetyautot ja ladattavat hybridit) ja vähintään 50 000 kaasukäyttöistä autoa.”

S. 33: ”Uusien polttoaineiden (kuten kaasu ja vety) jakeluasemaverkosto sekä sähköautojen vaatima latauspisteverkko rakennetaan Suomeen pääsääntöisesti markkinaehtoisesti. Lisäksi arvioidaan kustannustehokkaita keinoja edistää sähköautojen latausverkon ja kaasuautojen tankkausverkon laajentamista huomioon ottaen asiaa pohtineen jakeluinfratyöryhmän suositukset.”

Paikallisvoima kannattaa liikenteen sähköistämistä ja hallituksen tavoitetta tuoda Suomen teille 250 000 sähköautoa. Tavoitteen täyttyminen vaatii sähköautojen latauspisteiden lisärakentamista sekä kotien parkkipaikoille että julkisiin tiloihin. Myös EU-lainsäädäntö pakottaa infrastruktuurin kehittämiseen 2020-luvulla¹.

Latauspisteiden rakentamista voitaisiin vauhdittaa myöntämällä taloyhtiöille kotitalousvähennyksen kaltainen verovähennys latauspisteiden rakentamiseen.

Sähköliikenteen tavoitteen vaikutus jakeluverkkoyhtiöiltä vaadittaviin investointeihin ja sallittuihin tuottoihin on vielä epäselvä. Jos jakeluverkkoyhtiöille asetetaan uusia velvoitteita sähköautoilun edistämiseksi, valtion on sallittava, että jakeluverkkoyhtiöt nostavat tarvittaessa sähkön siirtohintoja kulujen kattamiseksi.

Tällä hetkellä lähes kolmannes Paikallisvoiman jäsenyhtiöistä tarjoaa sähköautojen latausta asiakkailleen.

¹ Kts. esim. Direktiivi vaihtoehtoisten polttoaineiden infrastruktuurin käyttöönotosta (<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/PDF/?uri=CELEX:32014L0094&from=FI>) ja Euroopan komission 30.11.2016 esitys rakennusten energiatehokkuusdirektiiviksi (<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/PDF/?uri=CELEX:32014L0094&from=FI>)

2. Yhdistetyn sähkön ja lämmön tuotannon edellytysten turvaaminen

Valtioneuvoston selonteossa todetaan:

S. 40: ”Säilytetään edellytykset yhdistettyyn sähkön ja lämmön tuotantoon osana toimitusvarmaa, energiatehokasta ja vähäpäästöistä energiajärjestelmää.”

S. 18: ”EU:n päästökauppajärjestelmän lisäksi kivihiilen käyttöä ohjataan vero- ja tukijärjestelmillä siten, että kotimaisten polttoaineiden kilpailukyky säilyy sähkön ja kaukolämmön yhteistuotannossa kivihiileen verrattuna.”

S. 23: ”Metsäenergiaa hyödyntävien pienimuotoisten yhdistetyn sähkön ja lämmön tuotannon hankkeiden sisällyttämistä tuotantotukijärjestelmään selvitetään erikseen ottaen huomioon puu- ja polttoainemarkkinat ja mahdollisuus hyödyntää purua ja kuorta sekä sen varmistaminen, että päästöt eivät lisäänty taakanjakosektorilla.”

S. 19: ”Energiaverotuksella kannustetaan käyttämään yhdistetyssä sähkön ja lämmön tuotannossa sekä lämmön erillistuotannossa ensisijaisesti metsähaketta ja metsäteollisuuden sivutuotteita. Turpeen verotuksella pyritään varmistamaan, että turve on kilpailukykyisempi kuin kivihiili ja muut fossiiliset tuontipolttoaineet.”

Paikallisvoima pitää tärkeänä sähkön ja lämmön yhteistuotannon edellytysten säilyttämistä. Kotimaisten polttoaineiden kilpailukyky täytyy turvata yhteistuotannossa. Yhteistuotanto säästää jopa 90 prosentin hyötysuhteensa takia huomattavasti polttoainetta sähkön tai lämmön erillistuotantoihin verrattuna². Yhteistuotanto vahvistaa myös Suomen sähköomavaraisuutta. Konkreettisia keinoja on löydettävä nopeasti, sillä monet energiayhtiöt harkitsevat tällä hetkellä yhteistuotantolaitostensa muuttamista pelkiksi lämpöä tuottaviksi lämpölaitoksiksi sähkön alhaisen hinnan takia.

Keinoja turvata yhteistuotannon edellytykset olisivat mm:

- Yhteistuotannossa tuotetun sähkön tulisi voida osallistua sähkön tuotantotuen tarjouskilpailuihin samoilla ehdoilla kuin esimerkiksi tuulivoiman.
- Olemassa olevaa yhteistuotantokapasiteettia olisi väliaikaisesti tuettava, jotta sitä ei poisteta käytöstä liian halvan sähkön hinnan takia.
- Energiaverotusta tulisi edelleen muokata niin, että se rankaisee hiilidioksidipäästöistä nykyistä enemmän. Verotuksen kohdentaminen päästöihin parantaisi suomalaisen metsäenergian käytön mahdollisuuksia ja vähentäisi siten kivihiilen käyttöä sekä pienentäisi vaihtotaseen alijäämää.

² Kts. esim. http://www.vtt.fi/files/news/2013/13062013/06_Sahkon_ja_lammon_yhteistuotanto.pdf

3. Suomen sähköntuotannon omavaraisuus

Valtioneuvoston selonteossa todetaan:

S. 39: ”Määritellään sähkötehon riittävyteen liittyvä sähkön toimitusvarmuustavoite.”

7.1.2016 klo 17–18 saavutettiin Suomen kaikkien aikojen sähkön kulutusennätys, 15 105 MWh/h. Fingridin mukaan kulutushuipputunnilla oli lähes täysimääräisesti hyödynnetty kaupallinen tuontikapasiteetti Ruotsista ja Venäjältä. Suomi on riippuvainen ulkomaisesta sähköstä, koska myös pidemmällä aikavälillä tarkasteltuna Suomen sähkönkulutuksesta 10–20 prosenttia katetaan sähköntuonnilla³.

Suomi on hyvin vahvasti energiariippuvainen, koska lähes kaikki öljymme tuodaan Venäjältä. Suomen riippuvuutta tuontien energiasta tulisi vähentää nostamalla sähkön omavaraisuusastetta, mikä vahvistaisi sekä toimitusvarmuutta että kauppataasetta. Öljyriippuvuuteen verrattuna sähköomavaraisuutta on helpompi parantaa varmistamalla suomalaisen sähköntuotannon toimintaedellytykset. Tuontiöljyn tarvetta voitaisiin myös vähentää ja siirtymällä sähköiseen liikenteeseen jopa strategiassa esitettyä nopeammin.

Hallituksen on linjattava, mikä on tavoiteltu sähköntuotannon omavaraisuusaste Suomessa.

4. Sähköntuotannon tuet

Valtioneuvoston selonteko:

S. 22: ”Nykyisenkaltaisesta tuulivoiman syöttötariffijärjestelmästä luovutaan sovitusti. Tavoitteena on sen sijaan hankkeiden toteutuminen tulevaisuudessa markkinaehtoisesti. Ylimenokauden ratkaisuna ja suomalaisen hankeosaamisen ylläpitämiseksi on tarpeen ottaa käyttöön teknologianeutraalit tarjouskilpailut, joiden perusteella maksetaan sähkön tuotantotukea ainoastaan kustannustehokkaimmille ja kilpailukykyisille uusiutuvan sähkön tuotantoinvestoinneille.”

Sähkön tuotannon liiallinen tukeminen on johtanut sähkön ylitarjontaan, mikä on laskenut sähkön markkinahinnan ennätysellisen alhaiseksi. Tällä hetkellä sähkön tukkuhinta NordPool Spotissa on 30–40 €/MWh. Hintataso on liian matala, jotta investointeja syntyisi.

Paikallisvoiman mielestä sähkön tuotantotukien maksaminen on lopetettava pohjoismaisilla markkinoilla. Jos näin tehtäisiin, sähkön hinta nousisi keskipitkällä aikavälillä ja investoinnit muuttuisivat markkinaehtoisiksi. Ensimmäisenä lisääntyisi maatuulivoima, joka on kustannustehokkaimpia tapoja tuottaa sähköä.⁴

³ Kts. esim. Suomen virallinen tilasto (SVT): Sähkön ja lämmön tuotanto [verkkajulkaisu]. ISSN=1798-5072. 2015. Helsinki: Tilastokeskus [viitattu: 30.1.2017].
Saantitapa: http://www.stat.fi/til/salatuo/2015/salatuo_2015_2016-11-02_tie_001_fi.html

⁴ Kts. esim. Lappeenrannan tekninen yliopisto: Sähkön tuotantokustannusvertailu. ISBN 978-952-265-340-6. 2012